

quos prohibendi potestatem, et consuetudinem, cui parere tenebantur etiam Orientalis Ecclesiae alumni, Constantinopolitano Patriarchae, aut alteri aliqui subditi. Huc etiam spectat Concilium Turonense an. 567 can. 20 apud Labbæum t. 6 concil. col. 541, eujus hæc verba sunt: *Et quorum auctorum valere possit prædicatio, nisi quos Sedes Apostolica aut semper intromisit, aut apocryphos fecit? et Patres nostri hoc semper custodierunt, quod eorum præcepit auctoritas.* Adde curam et sollicitudinem, quam semper præstantissimi, sanctissimique viri habuerunt, ut eorum scripta Summi Pontificis judicio probarentur. Dionysius Alexandrinus ad Dionysium alterum Summum Pontificem libros quatuor misit, ut ipse judicaret, num ejus recta esset de Trinitate fides, de quo aliqui dubitaverant. Libros item quatuor contra duas Pelagianorum literas ad Bonifacium P. misit Augustinus, significans, sese ea scripta mittere, *non tam dicenda, quam examinanda, et ubi forsitan aliquid displicuerit, emendanda.* Augustinus opp. tom. 10 col. 445 ed. Venet. 1755. De Cæsario Arelatensi scribit Gennadius de Serip. eccles. c. 86 in t. 2 opp. S. Hieron. ed. Veron. col. 984, quod ipse *de gratia quoque, et libero arbitrio edidit testimonia Divinarum Scripturarum, et Sanctorum Patrum judicis munila....* Quod opus etiam Papa Felix per suam epistolam roboravit, et latius promulgavit. Ipse Gennadius c. 99 et 100 ibid. col. 989 et 290 testatur, suum se de fide librum Gelasii P. judicio subjecisse, eundemque Gelasium Honorati Massiliensis scripta approbasse. Sunt etiam Nicolai I. Pontificis celebres responsiones ab Consult. Bulgarorum, atque in his n. 105 apud Labbæum concil. t. 9 col. 1566 retineri vetantur, et cremari jubentur Saracenorum libri, quos Bulgari abstulerant. Quid adversus Photii libros, quibus homo schismaticus Summum Pontificem Sedemque Apostolicam audacissime insectabatur, ab Hadriano II. Pontifice actum fuerit, constat ex Concilio Romano an. 868 apud Labbæum t. 10 col. 447; atque hoc quidem factum VIII. Œcumenico Concilio probatum est Act. 7 apud Labbæum t. 10 col. 847. Joannes Diaconus ad Joannem VIII. Pontificem sæculo eodem IX. scribens de S. Greg. Magni vita t. 4. Opera S. Greg. ed. Paris. col. 20, *Romano, inquit, Pontifici Deus omnipotens probandorum, seu expellendorum scriptorum omnium specialem dedit procul dubio potestatem.* Quid dicam de libro Joannis Scoti, à Leone IX. primum in Romana, deinceps autem in Vercellensi Synodo damnato apud Labbæum t. 11 col. 1431 ed. Ven. cit., de Petri Abaelardi scriptis, quæ Innocentius II. condemnavit, uti patet ex ejus Ep. ad Archiepiscopos Remens. et Senonen. et ad Bernard. Abbatem apud Labbæum t. 12 col. 1415 et 1420, quid de alio opere Joannis Scoti, quod Honorius III. uti ostendit Mabillonius Præfat. ad Sæc. 4 Benedictin. §. 8 n. 155 p. 66 ed. Paris. 1680, quid de libris Talmudicis Hebræorum, quos Innocentius IV. apud Raynaldum ad an. 1244 n. 42 t. 21 p. 522 ed. Lucæ ab omnibus improbari voluit, quid de libris Aristotelis, quos Gregorius IX. uti patet ex ejus constitutione apud Raynaldum An. t. 21 ad an. 1251 n. 48 p. 50 ed. Lucæ, in Parisiensi Universitate legi vetuit, quousque examinati fuerint, et ab omni errorum suspitione purgati, de Marsilii Patavini, et Joannis Janduni libris, quos exterminari jussit Joannes XXII. apud Raynaldum ad an. 1327 n. 28 seq. t. 24 Annal. p. 347 ed. Lucæ, de aliis hæreticorum, ac de Raymundi Lulli libris, quos Gregorius XI. apud Raynaldum ad an. 1374 n. 12 t. 26 p. 252 et ad an. 1372 n. 35 p. 229 ib., atque apud Natalem Alexandrum histor. eccles. sæc. 15 et 14 c. 5 art. 20 t. 8 p. 90 ed. Ven. 1776, de scriptis Wiclefi, quæ primum ipse Gregorius XI. deinde Alexander V. exterminari voluit apud Raynaldum ad an. 1409 n. 89 t. 27 p. 505, de erroribus, atque

operibus Latheri, quæ à Leone X. damnata sunt const. Exurge Domine 44 p. 487 t. 3 par. 5 Bullar. Romani? Nimius essem, si cetera hujusmodi monumenta recensere scribendo vellem.

(2) Ecclesia, ejusque caput Romanus Pontifex, proponere potest modis omnino tribus alicujus falsi dogmatis, aut doctrinæ judicium. Aut enim propositionem generatim damnat, nullo habito respectu ad illum, qui eam protulit, ex. gr. Propos. Christus non habet animam, aut ut prolata ab aliquo ex. gr. Socino, aut ut aliquo libro comprehensam, ex eoque decerptam, vel simul cum eo damnatam. Primum illud Ecclesiae judicium errori subesse non posse, inter catholicos omnes constat, quoniam hujusmodi quæstiones juris quæstiones dicuntur, in quibus definiendis Ecclesia errare non potest. Cetera judicia, quæ non ipsam in se doctrinam attingunt, sed ut prolata ab homine, vel scriptis expressam, vocantur judicia circa quæstiones facti, in quibus non eadem omnium ratio est. Nam quæri potest, num Apollinaris ex. gr., aut alter aliquis certam illam propositionem docuerit, vel certum illud damnatum scriptum exaraverit. Atque hæc quidem facti quæstio dicitur *de facto mere personali.* Quæri etiam potest, num sensus propositionis, vel libri, quam certo moraliter prolata, aut quem scriptum ab aliquo constat, ex. gr. Nestorio, Jansenio, quamque, aut quem Ecclesia tamquam hæreticam, hæreticumve damnavit, hæreticus revera sit, prout ab iis auctoribus explicatur, aut in eorum libris continetur, secundum communem intelligentiam, et verborum significationem. Atque hæc facti quæstio dicitur *de facto dogmatico.* De facto *mere personali* minime sollicita est Ecclesia, quæ suum in eo negotio judicium minime interponit. Itaque si quis ex. gr. diceret, auctorem libri *Augustinus*, qui Jansenii nomine circumfertur, non esse revera Cornelium Jansenium Ipresem Episcopum, is quidem pugnaret contra omnium fidem, ac testimonium, sed tamen Ecclesiae, quæ ea de re minime laborat, decretis non adversaretur. De *facto dogmatico* magna ab Appellantibus, Jansenianis, Quesnellianis controversia excitatur. Nam qui Jansenii propositiones quinque, traditas in libro *Augustinus*, tamquam catholicas omni ope, et opera defenderant, antequam eæ damnarentur, uti ostendunt Du Mas, Hist. de 5 proposit. t. 2, et auctor libri Romæ editi an. 1745, cui titulus Breve Istoria delle variazioni del Gianesenismo, postquam Jansenii doctrina quinque illis propositionibus comprehensa damnata est, stilum repente verterunt, ac negare cœperunt, errores illos Jansenii libro contineri, hæreticum esse sensum propositionum, uti eæ sunt in illo libro descriptæ, Romanum Pontificem, et Ecclesiam in hoc judicio librorum errare posse, eique silentio obsequi satis esse, licere autem cuivis animo fovere sententiam, quæ magis placeat. Id præsertim Antonius Arnauldus cœpit contendere; atque hæc celebris est juris, et facti distinctio. Hæc, ut verbis utar præclarissimi Fenelonii, Cameracensis Archiepiscopi, *Doctr. pastor. adv. lib. cas. conscient.* an. 1704 p. 7, « scriptorum infinito prope numero defenditur, Ecclesiam, nihil obstantibus Christi promissis, posse ope divina usque eo destitui, ut et fallat ipsa, et ipsos fallat, si quando denunciaret, eo, quem legit, textu sententiam hæreticam, hoc est, dogmati revelato adversam, proprie significari. Adeo doctrina hæc non offendit animos, ut contra, unusquisque sic statuere assuescat, eam adhibitæ jus inter, et factum distinctionis beneficio certam, et inexpugnabilem fieri » Defensores hujus tam falsæ, tamque ineptæ sententiæ gravissime exagitat ipse Fenelonius pluribus documentis Pastoralibus editis an. 1704 et 1705. Videantur etiam Jacobus Benignus Bossuetius Episcopus Meldensis, Lettre à la R. M. Abbessse, et religieuses de Port Royal n. 1 seq. t. 12 oper. p. 560 seq. ed. Leod. an. 1767, Honoratus Tournelyus

in Theol. tract. de Eccl. par. 2 art. 5 q. 5 p. 544 ed. Ven. 1765, Simonet. Theol. tr. 9 de Reg. fid. disp. 9 art., Bertius de Theol. discipl. l. 17 c. 5 opp. t. 2 p. 100 ed. Ven. 1765. Præ ceteris autem videndus est Cl. Bolgenius, qui egregio opere Brixie edito an. 1738, cui titulus Fatti dommatici ossia della infallibilità della Chiesa nel decidere sulla dottrina buona o cattiva de' libri, totum hoc argumentum copiose, accurateque explicavit. Ceterum distinctionem illam inter jus, et factum, quam in primis Arnaldum defendisse monui, non ipse primus reperit, sed ab Arianis arripuit. Nam Eusebius Nicomediensis, et Theognis Nicænus, ut testatur Socrates histor. l. 1 c. 14 p. 42 ed. Valesii Cantabrig. 1720, fidei subscripserunt, sed anathemati adversus Arium subscribere noluerunt, negantes eum hæreticum habendum esse. Similiter religiosi silentii in rebus dogmaticis vestigia sunt apud Nestorianos, qui per illud Alexandrum Episcopum tueri conabantur, quod damnationi Nestorii subscribere noluerat. Sic enim ipsum excusat Theodoretus Ep. ad Jo. Antiochenum, quæ est cap. 172. Synodici adv. Tragædiam Irenæi, extatque apud Baluzium Nov. collect. Conc. col. 871 ed. Paris. 1685, et apud Labbæum t. 4 Conc. col. 45 ed. Ven.: *Primo quia, quæ docet, sunt orthodoxa, secundo, quoniam silentium servat, Ecclesiæ pacem in nullo contaminans.*

(5) Ecclesiam, ejusque caput Romanum Pontificem in definiendis factis dogmaticis, uti rem paulo ante explicavi, errare non posse, catholicis omnibus plane persuasum est. Nam Christus Ecclesiæ adest in munere docendi; atqui in facto dogmatico munus est docendi, per quod discimus *formam habere sanorum verborum, custodire depositum fidei, et simul devitare profanas vocum novitates*, ut inquit Apostolus II. ad Timot. l. 15 et 14, et l. ad Timot. VI. 20. Præterea quomodo Ecclesiæ pastores *pascere* gregem poterunt, *exhortari in doctrina sana, et eos, qui contradicunt, arguere*, nisi noxia pascua, quæ vitanda sunt, hoc est, pravos libros indicent, deque iis comprehensa doctrina, bona ne, an mala sit, judicium ferant? Quomodo Ecclesia erit *templum Dei vivi, columna, et firmamentum veritatis*, nisi certo iudicet de doctrina, quam quis aut sermone, aut scripto proponit? Sane de veritate, aut errore alicujus propositionis separatim sumptæ, certum, ac falli nescium esse Ecclesiæ judicium, inter omnes constat. Atqui ut noscatur, vera ne, et catholica, an falsa, et hæretica sit aliqua propositio, videndum est, quo sensu usurpata fuerit, et hic porro sensus non nisi ex toto sermonis, aut libri contextu edaci potest. Ita ex. gr. ea propositio *filius Dei est consubstantialis Patri*, tamquam hæretica damnata est adversus Paulum Samosatenum, qui iis verbis utebatur, ut Patrem, ac filium unam solam personam cum Sabellio faceret; contra vero tamquam fidei dogma firmata est adversus Arium, qui filium secundum Divinitatem Patri æqualem esse negabat. Itaque si totus sermonis, aut libri contextus præsertim facit, ut aliqua propositio catholica, aut hæretica habeatur, consequens est, ut Ecclesia in expendenda, noscendaque doctrina, quæ aliquo libro comprehensa est, nimirum in definiendo facto dogmatico, errare non possit. Similiter de vero sensu Sacrarum Scripturarum Ecclesia iudicat ex toto contextu, mixta testimoniis Patrum, hoc est sententiis, quæ ex toto eorum operum contextu educuntur. Adde quod ad factum dogmaticum pertinet decretum Concilii Tridentini sess. 4 de cr. 2, quod *Vulgata authentica declaratur; ad factum item dogmaticum traditio, quam Ecclesia ex Patrum scriptis educit. Quid dicam de Conciliis œcumenicis, quæ sæpe damnant hæreticorum sententias ex eorum operibus eductas, quæque num legitime congregata, et approbata fuerint, ex facto quærendum est? Illis accedit consensus Patrum, et constans, atque perpe-*

tua Ecclesiæ disciplina. S. Joannes Chrysostomus œcumenici Concilii auctoritatem appellat, ut sibi exploratum sit, num Origenis doctrina damnari debeat, sicuti scribit Socrates histor. l. 6 c. 14 p. 529 ed. Cantabrig. 1720. S. Augustinus de Cathed. rud. c. 8 opp. t. 6 col. 270 ed. Ven. 1731, mittit ad Ecclesiæ judicium cupientem scire, qui libri hæretici sint, atque huic iudicio obsistere quemquam posse negat de Util. creden. c. 17 t. 3 col. 69. S. Hieronymus Ep. ad Pammach. 84 opp. t. 1 col. 522 ed. Veron. cit., aut subscribendum facto dogmatico de Origenistis, aut *Ecclesia exœundum* clamat. S. Leo Ep. I. ad Aquilejen. Episc. c. 1 opp. t. 1 col. 591 ed. Ballerin. Pelagii discipulos *apertis professionibus* damnare jubet *superbi erroris auctores, nihilque sit in verbis eorum obscurum, nil inveniatur æquivocum*; et Ep. 93 ad Synod. Chalce. c. 5 col. 1075 t. 1 ed. cit., ait *pertinere ad puritatem fidei, atque doctrinæ, damnare hæreses cum suis auctoribus*. Confer etiam Gregorium M. Ep. 25 ad Jo. Episc. Constantinop. l. 1 opp. t. 2 col. 515 ed. Paris. 1705; Librum diurnum Rom. Pontific. lit. 9 c. 2 pag. 29 ed. Garnerii Paris. 1680, Concilium Turonense II. can. 20 apud Labbæum t. 6 Conc. col. 541 ed. Ven., Lateranense an. 649 sub Martino I. can. 18 sect. 5 t. 7 col. 365, Constantiense sess. ult. t. 16 col. 760 ejusd. collect. Eadem Ecclesiæ discipline ratio est. Porro Concilium Nicænum non tantum errorem Arii condemnavit, sed ejus quoque personam, et librum, quem Thalam inscripserat, ut patet ex Ep. synod. PP. Concilii ad Eccles. Alexand. apud Labbæum Conc. t. 2 col. 259, omnesque compulsi ad subscribendum damnationi. Theodoretus histor. l. 1 c. 8 p. 51 ed. Cantabrig. 1720, et Eusebius Nicomediensis, ac Theognis Nicænus, subscribere nolentes, à Concilio sunt depositi, neque restituti, nisi antea probassent omnia, quæ à Patribus decreta fuerant: Socrates histor. l. 1 c. 8 et 14 p. 22 et 42 ed. Cantabrig., quem in locum videndus est Valesius in Notis. In Concilio Ephesino tamquam Catholica probata est S. Cyrilli epistola ad Nestorium, ipsius autem Nestorii epistola ad Cyrillum tamquam hæretica ab omnibus damnata est, proscriptique sunt Nestorii errores desumpti ex libris, commentariisque ipsius l. 5 Concil. Act. 1 col. 1007 et 1078. In Concilio Chalcedonensi probata est epistola S. Leonis M. Act. 4 t. 4 colun. 1532 seq., *et qui non subscribit epistolæ, cui omnis sancta Synodus consentit, hæreticus est*, inquit Concilii Patres Act. 4 col. 1405. In Concilio œcumenico V. damnatus est Origenes, ejusque doctrina, et scripta, uti constat ex can. 11 ejusd. Conc. apud Labbæum t. 6 col. 211, et ejus discipuli aut damnationi subscribere, aut de Ecclesia exire coacti sunt, teste Hieronymo Ep. 84 ad Pammach. et Ocean. opp. t. 1 col. 522 cit. ed. Qua eadem synodo damnata quoque sunt tria capitula, hoc est, scripta Theodori Mopsuesteni, ac Theodreti adversus S. Cyrillum, et epistola Iba Edlesseni ad Marim Persam, de quibus magna animorum contentione quærebatur, num in iis Nestorii errores continerentur. Synodus hæc tria capitula damnavit, atque omnes, qui catholici haberi vellent, damnationi subscribere coegit, uti constat ex Facundo Hermianensi l. 5 c. 1 p. 55 ed. Paris. 1686, et S. Gregorio M. Ep. 2 et 59 l. 4 opp. t. 2 col. 682, et 719 cit. ed. Paris. Idem adversus Pelagium factum est, uti ostendunt Augustinus de Peccat. origin. c. 9 opp. t. 10 col. 256. et de Gest. Pelag. c. 6 t. 10 col. 200 ed. cit., Innocentius I. Ep. 51 ad 5 Episc. apud Constantium Ep. Pontif. Romanor. 5 col. 905, Leo M. Ep. 1 ad Episc. Aquil., et Ep. 2 ad Septim. opp. t. 1 col. 591 et 594. Jure igitur, ac merito catholicis omnibus certum debet esse judicium, quod de Jansenii libro Augustinus, deque ejus propositionibus, ac de *Moralibus observationibus* Quesnelli latum est ab Innocentio X. const. *Cum occasione* 167. Bullar. Roman. t. 6 par. 5 p. 248, Alexandro VII. const.

Ad sanctam 156 t. 6. par. 4 p. 150, Clemente XI. const. *Vineam Domini* 16, et const. *Unigenitus* t. 10 p. 145 et 340. De qua quidem constitutione *Unigenitus* perlegendæ sunt egregiæ literæ, quas Summus Pontifex PIUS VI. die 13 Septembris an. 1781 dedit ad Episcopum Brixiensem, quibus sane literis Pontifex Sapientissimus, pro ea, qua præstat, singulari, exquisitaque doctrina, flagrantique studio, quo ardet, custodiendæ, propugnandæ, propagandæ catholicæ religionis, invicte, ac perspicue demonstravit, *constitutionem Unigenitus* irreformabile Sedis Apostolicæ iudicium continere. Idque etiam antea definiverant Patres omnino centum in Concilio Romano Benedicto XIII. Pontifice congregati, qui in authentico decreto tit. 1 c. 2 constitutionem ipsam *fidei regulam* agnoscunt, atque *ab omnibus, cujuscunque conditionis, et gradus, omnimoda, ac debita obedientia, et executione* observari volunt. Iudicium idem plus semel dedit Sac. Facultas Parisiensis, præsertim die 15 Decembris an. 1729, cum declaravit, eam se Constitutionem amplecti *tanquam dogmaticum Ecclesiæ universalis iudicium*, et idem etiam à Parisiensibus Episcoporum comitiis an. 1755 latum est. Cum enim inter Episcopos orta esset controversia de Eucharistia illis denegando, qui Bullæ *Unigenitus* adversarentur, factum est inter eos divortium sententiarum; neque tamen ex Episcopis ullus fuit, qui Bullam *Unigenitus* tamquam dogmaticum universali Ecclesiæ decretum non prædicaret. Nam qui sententiam unam sequebantur, ita inquit in 1 et 2 art.: *Cum igitur accesserit Ecclesiæ consensus, decretum illud merito vocatur tum iudicium dogmaticum, et irreformabile Ecclesiæ universalis, tum iudicium ejusdem ad doctrinam pertinens. Huic iudicio debetur sincerum mentis et cordis obsequium. Qui contra illud obsequium peccant, peccant in materia gravi.* Qui vero in alteram sententiam descenderunt, in 1 artic. dicunt hæc: *Constitutio Clementis XI. quæ incipit Unigenitus Dei filius, dogmaticum est, et irreformabile Ecclesiæ iudicium, cui sincerum mentis, et cordis obsequium sine peccato mortali denegari non potest.* Vide Lettre circulaire de l'Assemblée generale du Clergé aux Archevêques, et Evêques de France an. 1755 p. 2 et 4. Neque omittenda est recentior, eaque luculentissima Cleri Gallicani declaratio edita in Comitiis an. 1765, quæ extat in Act. ejusd. an. p. 46, atque his est concepta verbis: *Eas ob causas agnoscunt, ut nos semper agnovimus, constitutionem Unigenitus tanquam iudicium dogmaticum Universalis Ecclesiæ, aut (quod eodem recidit) tanquam iudicium irreformabile hujus ipsius Ecclesiæ in materia doctrinæ, cui iudicio debemus, quam illa exigit, sinceram cordis, et spiritus submissionem.* Confer VV. GCL. Zaccariam Anti-Febron. vind. par. 2 dissert. 5 cap. 6, et Laurentium Veith de Gemin. delect. sect. 2 art. 2 §. 20 n. 69 seq., à quibus et alia plura ejusdem rei monumenta describuntur.

(4) Cum Ecclesia propositiones aliquas, uti hæreticas, aut etiam erroneas, vel temerarias, scandalosas etc. sive speciatim, sive generatim, et *in globo* damnat, iudicia hæc vere dogmatica sunt, atque omnibus certum esse debet, nullam esse ex iis notam, quæ non merito in illas propositiones cadat; præterea si agatur de censura generali, et *in globo*, nullam esse ex damnatis propositionibus, quæ non aliqua ex enumeratis notis digna sit. Secus neque dogmaticum esset decretum Concilii Constantiensis sess. 45 contra articulos Wicleffii, et Hussii, neque dogmatica Bulla Leonis X. contra articulos Lutheri, nec constitutio S. Pii contra Bajum, neque item dogmaticarum rerum loco habenda essent, quæ ab Innocentio XI. contra Michaellem Molinos, ab Innocentio XII. in propositiones 25 excerptas ex libro, cui titulus *Les maximes des Saints* etc. sancita sunt. Cuncta hæc decreta, et constitutio-

nes, propositiones *in globo* damnant; et tamen cuncta catholicis omnibus dogmatica sunt. Ac Martinus V. in Bulla, qua Constantiense Concilium approbavit, expresse decrevit, ut *specialiter literatus* (si de hæresi sit suspectus) inter cetera *interrogetur, utrum credat, sententiam sacri Constantiensis Concilii supra quadraginta quinque Joannis Wiclef, et Joannis Hus triginta articulis superius descriptis latam, fore veram, et catholicam, scilicet, quod quadraginta quinque articuli Joannis Wiclef, et Joannis Hus triginta, non sunt catholici, sed quidam ex eis sunt notorie hæretici, quidam erronei, alii temerarii, et seditiosi, alii viarum aurium offensivi.* Atque hæc quidem plurium propositionum condemnatio *in globo* recte, et sapienter emittitur, ne qua illarum defendatur, aut animo retineatur, licet non singulæ eandem censuram mereantur, eo fere modo, quo prudens medicus ægroto sapienter vetat, ne ulla utatur ex dapibus, quæ in opiparo convivio paratæ sunt, quoniam omnes ægroto sunt noxia, licet medicus non definiat, quomodo singulæ, aut quæ plus minusve noceant. Confer Pallavicinium histor. Conc. Trident. l. 1 c. 21, et Tournelyum Prælect. theol. de censur. art. 1 t. 5, ubi multa habes ea de re testimonia. Sunt qui has condemnationes generales, et *in globo* recentioris disciplinæ esse putant; at id ipsum satis esse deberet homini Catholico, ut hanc Ecclesiæ disciplinam eo, quo decet, obsequio veneretur. Verum falsum est, quod illi ajunt. Sane cum in Concilio Nicæno damnata sunt Arii scripta, ac nominatim ejus Thalia, non eodem prorsus loco habita sunt omnia, quæ iisdem scriptis continebantur. Cum Origenis opera Alexandriæ à Theophilo damnata fuerunt, ac vetita eorum lectio à S. Epiphonio Cypri, à S. Anastasio P. Romæ, an quidquid Origenes scripserat pari modo improbatum est? Cum in Concilio V. œcumenico tria capitula damnata fuerunt, an omnia, quæ epistola Ibæ Edesseni ad Marim Persam, atque scripta Theodori Mopsuesteni, ac Theodreti adversus S. Cyrillum comprehendebant, similibus infecta erroribus, et pari digna nota judicata sunt? In eodem Concilio damnatæ fuerunt literæ Honorii ad Sergium, et Pirri Constantinopolitani ad Joannem VI. P., quis credat, damnatum, proscriptumque similiter fuisse quidquid duabus illis literis scriptum fuerat?

7 Summus Pontifex libros damnat, quos noxios esse apprehendit, aut per Breve, Bullamve suam, aut per Congregationes Indicis (1), Sacræve Inquisitionis; olim etiam per S. P. Apostolici Magistrum interdum pravi libri damnabantur. Ab his quoque Congregationibus vetitorum lectio librorum iis permittitur (2), qui nihil ex ea detrimenti capere possunt. Improbantur autem libri, postquam à doctis viris cogniti, expensique diligentissime sunt, neque eadem est omnium improbandorum ratio. Sunt enim qui plus religioni, bonisve moribus adversantur, atque horum magis fugienda lectio est; alii sunt, qui ita scatennt erroribus, ut non modo legi, sed ne castigari quidem possint, et alii, quorum est improbata lectio, donec corrigantur (3).

(1) Primus Paulus IV. Sac. Inquisitionis Congregationi negotium commisit, ut vetitorum librorum indicem conficiendum curaret. Re perfecta, adhuc Tridentini Patres ea de re in Concilio agendum putarunt, cum inventi

arte typographica, facile ubique divulgarentur hæreticorum libri, qui ne ad fidelium manus pervenirent, diligentissime cavendum erat. Sed ne Concilii Patres sua auctoritate opus susciperent, quod jam Sedes Apostolica absolvendum curaverat, impetratæ sunt literæ à Summo Pontifice, qui eos ad hoc opus hortaretur. Re quæsita, et expensa diligenter, uti narrat Cardinalis Pallavicinus histor. Cone. Trident. l. 15 c. 49; denique à doctis viris quos Tridentina Synodus elegerat, absolutus est index, missusque ad Pium IV. Pontificem, qui eum ipse expendit, atque à peritis viris expendi jussit, ac denique indicem ipsum eddidit, eumque speciali Bulla die 34 Martii anni 1564 confirmavit. Mortuo Pio IV, Summus Pontifex renunciatus est S. Pius V., qui Sac. Indicis Congregationem instituit, cujus esse voluit vetitorum librorum indicem conficere, et curare, atque ita fungi munere, quod pridem Tridentini Concilii Patribus commissum fuerat. Errant enim, qui Indicis Congregationem primum à Sixto V. institutam putant, uti ostendit Ruellius Saggio dell' istoria dell' Indice Romano de' Libri prohibiti. Atque hujus quidem Congregationis, quæ constat ex Cardinalibus, pluribusque viris doctis, est curare indicem librorum vetitorum, qui ejus jussu in lucem emittitur, quique post annos, cum ei novis interdictis plures factæ sunt accessiones, renovari solet. Anno superiori nova Indicis librorum prohibitorum editio perfecta est jussu optimi sapientissimique Pontificis Pii VI., cujus in Religionis, morumque integritatem singulare studium, ac magnæ, præclaræque in omni genere virtutes sunt, quas nulla unquam obscurabit oblivio.

(2) Hodie Sac. Inquisitionis Congregatio libros permittit, quorum lectio difficiliter conceditur, quales sunt hæreticorum de religione agentium libri. Sac. Indicis Congregatio veniam tribuit legendi libros, in quibus levius inest periculum. Certi quidam libri pro Urbe Roma etiam à P. Magistro S. P. Apostolici permittuntur.

(3) S. Eusebius Vercellensis, uti testatur S. Hieronymus Ep. 61 opp. t. 1 col. 546 ed. cit., *omnium psalmorum commentarios hæretici hominis vertit in nostrum eloquium, licet hæretica prætermittens, optima quæque transtulerit.* Ipse Hieronymus eandem hanc methodum in quibusdam Origenis libris adhibuit, uti ipse testatur contr. Rufinum l. 2 n. 12 col. 542 opp. t. 2. Quantos in hoc eodem opere labores exantlarit Cassiodorus, ignorat nemo, idque Cassiodorus ipse confirmat *de Instit. divin. liter. l. unic. c. 1 p. 540 edit. Rotomag. 1679.* Præclara hæc exempla sunt, quæ os obturare deberent maledicis vituperatoribus Sedis Apostolicæ, quæ similiter emendari jubet li' ros, in quibus mali aliquid inesse deprehendit; et qui hos libros ita emendatos legent, merito in Romanos Correctores usurpare poterunt ea Hieronymi verba Ep. 84 l. 1 col. 525. ed. cit.: *cum hæc rejeceritis, et quasi censuram virgula separaveritis à fide Ecclesiæ, tuto legam cetera, nec venena jam timebo, cum anthidolum præbitero.* Late in hoc toto argumento versatur Zaccaria cit. libro Storia polemica delle proibizioni de' libri, ubi etiam dissert. 3. ab hæreticorum calumniis solide vindicat Sedem Apostolicam, cujus in vetandis libris plena sapientiæ, prudentiæ, æquitatis ratio est.

Quod pravorum librorum damnationem ab Ecclesia spectat, summis extollenda laudibus Græg. XVI Encyclia *Mirari Vos*, 15 Aug. 1852. Consul. quoque Presb. André *Diction. Jur. Can.*, sepe citatæ Matrit. edit. verbo *libros censurados y prohibidos; Novis. Compilat. lib. 8 tit. 18, legg. 1, 14, 16; ac Concordati 1851 art. 5 (tom. 1 pag. 5).*

De librorum fidem moresque attingentium editione, V. notam, quam tom. 1 pag. 109 inseruimus.

TITULUS VIII.

DE HERETICÆ PRAVITATIS INQUISITORIBUS.

1. FIDEI, MORUMQUE INTEGRITAS CUSTODIENDA DILIGENTER EST.—2. EJUS REI CURANDÆ CAUSA TRIBUNAL INQUISITIONIS INSTITUTUM EST.—3. HJUS ORIGO.—4. CONGREGATIO INQUISITIONIS ROMÆ, CUI PRÆEST SUMMUS PONTIFEX.—5. AD EAM GRAVIORA EX TOTO CHRISTIANO ORBE NEGOTIA REFERENDA.—6. INQUISITORIS MUNUS NIHIL DETRAHIT EPISCOPI OFFICIO, ET POTESTATI.—7. 10. VINDICATUR TRIBUNAL INQUISITIONIS.—11. OMNES HÆRESES DEFERRE, ET HÆRETICOS ACCUSARE DEBENT.—12. ETIAM INFAMES TESTIMONIUM DICERE, ATQUE ACCUSARE POSSUNT.—13. JURAMENTUM DE OBSERVANDO SECRETO.—14. SUMMA ÆQUITAS, AC DILIGENTIA JUDICII.—15 ET 16. CONTRA QUOS JUDICET TRIBUNAL INQUISITIONIS.

4.

Nox satis fidei, morumque integritati consultum videretur, si tantum esset exclusa societas illorum, qui à catholica veritate discrepant, amotique illorum libri à manibus catholicorum; nisi etiam essent magistratus, qui in fidei corruptores inquirerent, pœnisque coercerent, et ea statim removerent mala, quæ universæ societati detrimentum inferre possunt. In omni bene constituta republica suprema lex est ejus salus, et incolumitas, eaque curare maximum est officium ejus, qui reipublicæ præest. An non etiam incolumitas, salusque ecclesiasticæ reipublicæ, quæ præsertim in fidei, morumque integritate posita est, custodienda erit diligenter, eaque cura, et sollicitudo ad eum pertinebit, qui huic reipublicæ præpositus est?

2. Ergo Summus Pontifex, cui tota commissa est Catholica Ecclesia, curare in primis debet, ut integra sit fides, ut errores removeantur, ut inquiretur in eos, qui fidem corrumpunt, statumque ecclesiasticæ reipublicæ pervertunt. Hæc causa fuit instituendi tribunal, quod Inquisitionis vocatur, quoniam ejus est inquirere in errores, qui contaminare animos catholicorum possunt, eosque à salutaribus doctrinæ pascuis abducere. Initio unusquisque Episcopus in diœcesi sua, vel plures Episcopi in provinciali Concilio congregati, in eos, qui in diœcesi, aut provincia orientur, errores inquirebant (1); semper tamen graviora negotia ad Sedem Apostolicam referbantur, atque ita Episcopus, vel Concilium provinciale ad exitum perducendum curabat, quod à Sede Apostolica decretum fuerat (2).